

Ζορζ Περέκ

Έλις Άιλαντ

Μετάφραση - Σημειώσεις:
Αχιλλέας Κυριακίδης

Ύφιλον / βιβλία

ΖΟΡΖ ΠΕΡΕΚ

ΕΛΙΣ ΑΪΛΑΝΤ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ-ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Ellis Island © P.O.L. Editeur, 1995

© Για την ελληνική γλώσσα: ύψιλον/βιβλία, 2019

ύψιλον/βιβλία

Αυτήν ακριβώς τη μονιμότητα της ιστορίας του, την αντίστασή της, την επιμονή της, την αφθαρσία της ήρθε να διακριβώσει ο Ρομπέρ Μπομπέρ στο Έλις Άιλαντ

και να βρει, κάτω από ίχνη που άφησαν όσοι είχαν περάσει από δω, κάτω απ' τις μαρτυρίες που θα συλλέγαμε, την εικόνα του παππού της μητέρας του που, το 1900, άφησε το χωριό του στην Πολωνία για να πάει στην Αμερική, αλλά κόλλησε τράχωμα στο ταξίδι και επαναπροωθήθηκε.

Ίσως οι εβραίοι, λαός χωρίς γη, σχεδόν από αιώνων καταδικασμένοι στην έξοδο, στην επιβίωση ανάμεσα σε κουλτούρες διαφορετικές απ' τη δική τους, ήταν πιο ευαίσθητοι απ' ό,τι άλλοι σ' αυτό που, για κείνους, διακυβευόταν εδώ.

αλλά το Έλις Άιλαντ δεν είναι τόπος αποκλειστικά για εβραίους

ανήκει σ' όλους αυτούς που η μισαλλοδοξία και η μιζέρια τούς έδιωξαν και εξακολουθούν να τους διώχνουν απ' τα χώματα όπου μεγάλωσαν

την ώρα που οι Boat People²⁵ συνεχίζουν να πηγαίνουν από νησί σε νησί αναζητώντας όλο και πιο απρόσβατα καταφύγια, μπορεί να φανεί γελοίο, μάταιο ή συναισθηματικά οχληρό να επιχειρήσει κανείς να ανακαλέσει αυτές τις ήδη παμπάλαιες ιστορίες

αλλά εμείς, κάνοντάς το, είχαμε τη βεβαιότητα ότι συντελέσαμε στο ν' αντηχήσουν οι δύο λέξεις που υπήρχαν στον ίδιο τον πυρήνα αυτής της μακράς περιπέτειας: αυτές οι δύο λέξεις, οι ανάλαφρες, δυσσύλληπτες, ασταθείς και φευγαλέες, που στέλνουν συνεχώς η μία στην άλλη τα τρεμάμενα φώτα τους, οι λέξεις περιπλάνηση και ελπίδα.

όταν ο δεκαεξάχρονος Καρλ Ρόσμαν, που οι φτωχοί γονείς του τον έστειλαν στην Αμερική γιατί τον είχε αποπλανήσει μια υπηρέτρια και είχε κάνει μαζί του παιδί, μπήκε με το πλοίο που τώρα έπλεε αργά στο λιμάνι της Νέας Υόρκης, κοίταξε το Άγαλμα της Ελευθερίας, που από ώρα το παρατηρούσε, μέσα στο φως του ήλιου που είχε ξάφνου γίνει πιο δυνατό. Το χέρι της με το σπαθί ήταν υψωμένο, λες και το είχε μόλις σηκώσει, και γύρω της φυσούσαν ελεύθεροι οι αέρηδες.²⁶

Φραντς Κάφκα
Η Αμερική

Ίσως το να είσαι μετανάστης ήταν ακριβώς
αυτό: να βλέπεις ένα σπαθί εκεί' όπου ο
γλύπτης νόμιζε, καλή τη πίστει, ότι είχε βάλει
έναν πυρσό
και να μην έχεις πέσει τελείως έξω

στο βάθρο του Αγάλματος της Ελευθερίας
χαράχτηκαν οι περίφημοι στίχοι της Έμας
Λάζαρους

δώστε μου αυτούς που απόκαμαν, αυτούς
που είναι φτωχοί,
τις στοιβαγμένες μάζες που διψάνε για
καθαρό αέρα,
τα ελεεινά αποβράσματα των
υπερκατοικημένων χωρών σας
στείλτε μου όλους
τους απάτριδες που τους σάρωσε η θύελλα
υψώνω τον πυρσό μου προς τη Χρυσή
Πύλη²⁷

την ίδια στιγμή, όμως, εφαρμόστηκαν μια
σειρά νόμοι για να ελέγχουν και, λίγο
αργότερα, να περιορίζουν τη ροή των
μεταναστών χρόνο με το χρόνο, οι
προϋποθέσεις εισδοχής έγιναν όλο και πιο
αυστηρές, και σιγά σιγά έκλεισαν οι πόρτες
αυτής της μυθικής Αμερικής, αυτού του
ελντοράντο της σύγχρονης εποχής όπου, όπως
αφηγούνταν στα μικρά παιδιά της Ευρώπης,
οι δρόμοι ήταν στρωμένοι με χρυσάφι, και η γη
ήταν τόσο απέραντη και τόσο γενναιόδωρη
ώστε είχε θέση για όλους

τέσσερα εκατομμύρια μέτοικοι απ' την
Ιρλανδία

τετρακόσιες χιλιάδες μέτοικοι απ' την Τουρκία
και την Αρμενία

πέντε εκατομμύρια μέτοικοι απ' τη Σικελία
και την Ιταλία

έξι εκατομμύρια μέτοικοι απ' τη Γερμανία

τετρακόσιες χιλιάδες μέτοικοι απ' την
Ολλανδία

τρία εκατομμύρια μέτοικοι απ' την Αυστρία
και την Ουγγαρία

εξακόσιες χιλιάδες μέτοικοι απ' την Ελλάδα

εξακόσιες χιλιάδες μέτοικοι απ' τη Βοημία και
τη Μοραβία

τρία εκατομμύρια πεντακόσιες χιλιάδες
μέτοικοι απ' τη Ρωσία και την Ουκρανία

ένα εκατομμύριο μέτοικοι απ' τη Σουηδία

τριακόσιες χιλιάδες μέτοικοι απ' τη Ρουμανία
και τη Βουλγαρία

οι μέτοικοι που αποβιβάζονταν για πρώτη φορά στο Μπάτερι Παρκ²⁸ δεν αργούσαν να διαπιστώσουν ότι αυτά που τους αφηγούνταν για τη θαυμαστή Αμερική δεν ήταν και πολύ ακριβή: μπορεί η γη να ανήκε σε όλους, αλλά όσοι είχαν φτάσει πρώτοι την κατέλαβαν σχεδόν όλη, και σ' αυτούς πια δεν έμενε παρά να στοιβάζονται δέκα δέκα στις τυφλές τρώγλες του Λόουερ Ιστ Σάιτ²⁹ και να δουλεύουν δεκαπέντε ώρες την ημέρα. Οι γαλοπούλες δεν έπεφταν ψημένες στα πιάτα, και οι δρόμοι της Νέας Υόρκης δεν ήταν στρωμένοι με χρυσάφι, για να μην πούμε ότι συνήθως δεν ήταν στρωμένοι με τίποτα. Και τότε καταλάβαιναν ότι γι' αυτό ακριβώς τους είχαν καλέσει να έρθουν: για να τους στρώσουν. Και για ν' ανοίξουν τις σήραγγες και τα κανάλια, να φτιάξουν τους αυτοκινητόδρομους, τις γέφυρες, τα μεγάλα φράγματα και τις σιδηρογραμμές, να ξεχερσώσουν τα δάση, να μεταλλευτούν τα

ορυχεία και τα λατομεία, να κατασκευάσουν τ' αυτοκίνητα και τα πούρα, τις καραμπίνες και τα κοστούμια, τα παπούτσια, τις τσίχλες, το κορνμπίφ και τα σαπούνια, και να χτίσουν ουρανοξύστες ακόμα πιο ψηλούς απ' αυτούς που είχαν δει φτάνοντας.